

Хомин П. Я.,
д. е. н., професор, професор кафедри обліку та аудиту,
Тернопільський національний
технічний університет ім. Івана Пулюя

ІМІТАЦІЯ РОЗВИТКУ ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Тема конференції вкрай актуальна, позаяк занепад наукових досліджень у сфері обліку призвів уже до того, що бухгалтери стали соромитися своєї професії. Ї не тільки обходять будь-які проблеми бухгалтерського обліку, які зумовили відставання в галузі вітчизняної економіки. Але й узагалі уникають цього словосполучення в назвах своїх публікацій. Хоч насправді мали би з пошаною наспівувати пісню «Головний бухгалтер» авторства колишнього головбуха В. А. Дерія – тепер професора ЗУН. Та що ідилії, коли навіть своїх класиків, як ото П. Цюмпа, майже забули, попри те, що маємо дякувати львівським науковцям, передусім І. Й. Яремку, за переклад книги [1], котра увійшла в світову теорію, давши, як завжди, можливість іншим зарубіжним ученим стати Нобелівськими лауреатами. Нашим же, кажучи словами Т. Г. Шевченка, «неначе рот зашито, ніхто й не гавкне» [2, с.199].

Натомість з'явилося плем'я, котре стало вишукувати, щоб ото скопіювати з англomовних перекладів, аби виплигнути на постамент науки. Або зробити «відкриття», мовляв витрати й затрати – зовсім не синоніми, правда, так і не второпавши, чим же вони відрізняються. В той час, як бухгалтерів-практиків низка хитрунів перетворила зі сторожів чужого майна в спільників «прихватизації», коли успішні підприємства стали загарбуватись за безцінь, адже їхні баланси, за висловом П. Цюмпи перетворилися в карикатури. Бо хоч вони й «виглядають дуже імпозантно, проте профани були б дуже розчаровані, коли б їм пояснити, що цей баланс не вартий і геллера» [1, с. 164] (табл. 1).

Витяг із Балансу (Звіту про фінансовий стан) ф. № 1 ПрАТ* України, (тис. грн)

Стаття	Код рядка	На початок року	На кінець року
Зареєстрований капітал	1400	27804	27804
Капітал у дооцінках	1405	46756	46756
Додатковий капітал	1410	–	–
Резервний капітал	1415	–	–
Непокритий збиток	1420	–97012	–141878
Усього за розділом I	1495	–22452	–67318

Зокрема, тільки за рік від’ємний капітал підприємства, адресні дані якого з етичних міркувань не наводяться, потроївся, хоча водночас тут фігурує як зареєстрований капітал, так і капітал у дооцінках. Й ці нонсенси аж ніяк не привертають уваги різних контролерів. Тим паче, ніхто з «корифеїв» облікової теорії навіть не заїкнувся з приводу такої нісенітниці. В тому числі й «наукової школи», яка зникла з виднокругу разом зі завучем у невідомому напрямі. Відтак виникли інші казуси: два прибутки й не мало й небагато аж два синтетичні рахунки для відображення раз у квартал надуманої різниці між ними, тобто 17 «Відстрочені податкові активи» та антипод 54 «Відстрочені податкові зобов’язання», для яких придумали плутанину в Плані рахунків, котра непосильна не тільки студентам, чи викладачам, але й тим, хто береться за «методи моделювання стратегій для податкової оптимізації». Особливо, коли вони натраплять на статтю 2300 «Витрати (дохід) з податку на прибуток» Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) ф. № 2.

Адже про ніякі активи тут не йдеться. Позаяк порівняння умовних сум прибутку, наприклад, 2100 тис. грн т. зв. «податкового», наведеного в Податковій декларації, з 2000 тис. грн записаного в статтю 2350 «Чистий фінансовий результат» Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) ф. № 2, аж ніяк не означає, що це адекватне активу.

Правда, тоді навіть номерів рахунків не придумали, тому ці ідіоми й рахунками називати якось не випадало. Теперішні ж фікції ніяк не можуть

прибрати, так само, як і чітко пояснити, для чого ця бюрократія тримається як воша кожуха, адже грошей такі вигадані заморочки не примножують.

Таким чином, попри прийнятий філософський постулат розвитку по спіралі, факти, наведені стосовно бухгалтерського обліку щонайбільше можна сприймати, як кружляння в одній площині. А радше як компілятивні копіювання кожен раз із чужих неперевіраних практикою опусів, що підтверджується від т. зв. нормативного обліку й продовжується комічним перенесенням в українську мову дігіталізації, себто цифровізації, яка перетворює назву бухгалтерського обліку в тавтологію. З успіхом відлякуючи абітурієнтів від професії бухгалтера, яка чи не найважливіша з усіх економічних спеціальностей.

Література

1. Цьомпа П. Нариси економетрії і побудована на національній політекономії теорія бухгалтерського обліку. Пер. з нім. Я. Гончарук, І. Конич, Г. Башнянин, І. Яремко. Львів, Каменярь, 2001. 223 с.
2. Шевченко Т. Зібрання творів: У 6 т. К., 2003. Т. 2: Поезія 1847-1861. С. 199-200.